



DEBRECENI KATOLIKUS FIGYELŐ



2010. szeptember 1.

a Szent Anna Főplébánia értesítője

Minden Istenben – Isten mindenben

XX. évfolyam 3. szám



A Bibliának vannak veretes, fordulatos kifejezései, amit hallva, a hívő ember azonnal tudja honnan az idézet. Ezek örök érvényű utasítások, amelyek reánk is vonatkoznak. Olyan eszmény és példakép nekünk Jézus, hogy nem csupán utánozni és követni kell, hanem élni az ő életét.

Minden kor minden embere számára kellene az eszmények, példaképek. Nem kell a hívő embernek különösebben vizsgálni, ki mondja ezt „*Úgy, mint én*”, mert ha hisszük istenségét bátran mehetünk példája szerint. Ő, Jézus, nemcsak mint tanító szól hozzánk, hanem élénk élte az Isten akaratának maradéktalan teljesítését. Nemcsak ránk néz és felszólít: „*kövess engem*”, nemcsak utasítást ad: „*tégy hasonlóképpen*”, hanem – mivel megfelel élete, áldozata az Atya elvárásának – felülmúl minden emberi példát. Ellenségeit is szereti, ezért még ezen a téren sem vonakodhatunk követésétől: „*Úgy, mint én.*”

Ebben a kifejezésben benne van a mennyei dicsőségről való lemondás, benne van a szolgai állapot felvétele és a tökéletes áldozat bemutatása.

Ő, Jézus a bűnösökért halt meg, azokért, akik nem tudták kiérdemelni ezt az áldozatot. De legalább háláljuk meg! Izzott a szeretettől, hogy odaadja magát áldozatul, örült az óra elérézésének, nem ingott meg az utolsó lépcsőfokon sem. Úgy szeret az Atya bennünket, hogy Fiát adta nekünk, a Fiú, Jézus Krisztus pedig életét adta értünk. Ebből a kiáradó szeretetből él a világ, él az Egyház, élünk mi is. Az Egyház ebből a szeretet-áldozatból, az Eucharisziából él. A Szeretet szentségéből!

Az „*Úgy, mint én*” vonatkozik szóra, tette, és mindenhol és mindenkire érvényes a Földön. Ha valaki magára hivatkozik az emberi világban, akkor eltűnődünk, miért állítja magát például, hiszen emberi lénynek nincs lehetősége, ereje mindazt véghezvinni, amit szeretne. Amint Jézus istenségében bízhattak eddig is az emberek, mi sem csalódunk, bátran hagyatkozhatunk az ő tökéletes példájára. Kimondta, ki akarta mondani: „*Atyám, legyen meg a te szent akaratod!*” Járjunk ezen az úton, hűséggel és örömmel, mert egyedül ez ad alapot reményünknek!

Orosz Lőrinc prépost-plébános

A hűséges tanár »

– Negyvenkilencben már nem volt pozitív példa, aki templomba jár...

folytatás a 2. oldalon →

Szentebbül megújult »

Rövidesen hiánypótló könyv jelenik meg templomunkról...

folytatás a 9. oldalon →

Őseink hite »

Bárhol, ha a világ nagy templomaiban járunk, elismeréssel csodáljuk meg...

folytatás a 14. oldalon →

Balogh Béla: a hűséges tanár

A FENYEGETÉSEK SEM TÁNTORÍTOTTÁK EL HITÉTŐL – ÖRÖK TÁMASZA
A FELESÉGE VOLT

1925-ben született az akkor Gebe, ma Nyírkáta nevű településen. Még világra jötté évében Szatmárcsekére költözött a családja, majd tíz évvel később Debrecenbe kerültek, ahol a piarista gimnázium tanulója lett. Érettségi után az egyetemre jelentkezett történelem-földrajz szakra. Harmadéves korában a földrajzi intézetbe vették fel demonstrátornak, három év után azonban nem hosszabbították meg a szerződését – ekkor kezdődtek a válása miatti nehézségek... Mindenek ellenére öt gyereke született, valamennyien továbbvitték az istenhitet a maguk módján.



– Negyvenkilenben már nem volt pozitív példa, aki templomba jár – emlékezik vissza Balogh Béla. – Másrészt, mivel az édesapám csendőr volt korábban, ikszes származású lettem, ami abban az időben a társadalom „alját” jelentette. Volt egy harmadik tényező is, az, hogy rendkívül aktív tagja voltam Debrecenben Bulányi György atya mozgalmának. Tehát az egyetemről el kellett jönnöm, rövid ideig tanítottam Nyíregyházán a Kosuth gimnáziumban, majd az eгри Dobó gimnáziumban. Ott még akkor volt hitoktatás, és részben ennek köszönhetően jó kapcsolatba kerültem Hölvényi Olaf ciszter atyával. Ennek az lett a következménye, hogy egyiknapról a másikra, 1950. április 9-én, húsvét másnapján, „szolgálati érdekből, azonnali hatállyal” áthelyeztek a nagykanizsai leány líceumba. Az én bűnöm állítólag hitoktatás melletti izgatás volt. Valóban szóltam az osztályomnak a hitoktatásról, arról, hogy aki jelentkezett, de idő közben meggondolta magát, az mondja meg őszintén Olaf atyának, ne ringassák abban a hitben, hogy tizenötön járnak az osztályból, valójában meg csak kilencen. Ennyi volt az izgatás.

Ezt követően lekerült Nagykanizsára, az orsolyita nővérek líceumába, egy tizenkét fős, nagyon jó tanári társaságba. Alig telt el két hét, amikor megkeresték fiatalok, hogy ismeri-e Juhász Miklós atyát és Bulányi György atyát. Kiderült, hogy Juhász Miklóst a rendfőnök Pestre helyezte, és otthagytott két ifjúsági csoportot. Ezekkel a fiatalokkal foglalkozott kanizsai otléte alatt. Idő közben házasságot

kötött Szabó Edittel 1950-ben, aki Hajdúszoboszlón tanított. Mivel Nagykanizsán akkoriban igen nehéz volt lakáshoz jutni, úgy határoztak, hogy megpróbálnak Debrecenbe jutni. A feleségének a homokkerti Petőfi iskolában, neki a Burgundia utcai ipari iskolában találtak állást.

– Visszakerülve Debrecenbe, kerestem a kapcsolatot Bulányi atyával, és az ő közösségei közül egy úgynevezett fiatal házások csoportjába kerültem, voltunk vagy tizenketten. Igen aktív részese lettem ennek a munkának, Gyurka bácsit is kedveltem, szerettem, már előzetesen is nekem lelki vezetőm volt. Annyit külön hadd jegyezzen meg, hogy ez a Gyurka bácsi más volt, mint aki a letartóztatása után, a börtönből való szabadulása után volt. Hogy hogyan történt az ő személyiség-átformálása, az irányváltása, hogy a rendszerváltáskor az SZDSZ mellett jött agitálni Debrecenbe, azt pontosan nem tudom. Érdekes módon politikai irányba terelődött a tevékenysége. Ez azért lényeges, mert a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején a mi hitvallásunk egyik alapja az volt, hogy nem foglalkozunk napi politikával, pártpolitikával. A nemzet és a katolikus egyház ügye érdekelt. Az volt a feladatunk, hogyha ez a szovjet rendszer netalán százhusz, százötven évig tart, akkor legyenek, akik a hitet, a hitbéli gyakorlatot átadják. A tevékenységünk arra irányult, hogy tanulni kellett bizonyos teológiai ismereteket, másrészt mindenkinek intenzíven élnie kellett a katolikus életet, ami azt jelentette, hogy naponta misére jártunk, kéthetente, havon-

ta gyóntunk, és ezen kívül feladat volt az apostolkodás, tehát hálóval fogni az embereket, kinek-kinek legyen egy csoportja, akikkel foglalkozik, akiket képez, akik majd továbbadják a hitet.

Nehéz pontosan megmondani, hogy abban az időben, az üldöztetés kezdetén hány ilyen csoport, mennyi taggal működött Debrecenben, de biztos, hogy volt például középiskolás, lány, fiú, egyetemista, bölcsész, jogász, orvos, kismama felnőtt-férfi csoport, összesen nyolcvanan, százan lehetnek a tagok. Ezek a csoportok önállóan, egymástól elszigetelten működtek, az „elhárítás” mégis tudott róluk, mert beépültek az ÁVH-sok, a téglák, akik nem kívülről figyelték a templomokba járókat, hanem ott ültek a hitgyakorló emberek között.

– A besúgók közül egyetlen egy karakán emberrel találkoztam, egy orvostanhallgatóval, aki odajött hozzám és azt mondta: „Béla, a Gyurka bácsival való kapcsolatodról, meg a csoportmunkáról előttem ne beszélj!” Ő volt az egyetlen egy ember, aki felfedte magát. Nyíregyházán lett orvos, főorvos; a legnagyobb tisztelettel gondolok rá! Milyen retorziók voltak? Az első az volt, hogy nekem az egyetemről el kellett mennem, a másik az Egerből Nagykanizsára való áthelyezésem, a harmadik, hogy Debrecenben az ipari tanuló iskolában kaptam helyet egy évig, mert utána kiderítették, hogy osztályidegen, vallásos ember nem taníthatja a munkásosztály leendő tagjait, menjen más iskolába. Úri módon kinézték nekem a csapókerti általános iskolát. Ez volt ötvenkettő szeptemberében. Ez néhány héttel azután történt, hogy Gyurka bácsit augusztusban elvitték Ettől kezdve a mozgalom abbamaradt, láttuk a veszélyt, túlzottan nagy volt a kockázat.

– Érdekes, hogy a Gyurka bácsi halálát követően a nekrológokban ez a korszak kiesik. Pedig ez volt az ő munkásságának a csúcsa. Ez volt az a munka, ami tiszteletreméltó és csak elismeréssel lehet említeni. Az, hogy én a katolikus hitemben megmaradtam, talán még meg is erősödtem, neki köszönhetem. De ez a korszak külön elemzést érdemelne.

Sztálin halála után valamit enyhült a szigor a vallási élettel szemben, mert nem zaklatták az embereket annyira, hogy ne járjanak családostól templomba. Balogh Béláék gyerekekkel együtt jártak, amiért ugyan például az iskolaigazgató, vagy a párttitkár figyelmeztette, hogy ne járjon már olyan feltűnően templomba. Ezért aztán külön-külön mentek, vagy egyszer a csapókerti templomba, másszor a domonkosokhoz, tehát kerülték a Szent Annát.

– A nehéz időszakban a csoporttal és a barátokkal gyakorlatilag megszűnt a kapcsolat, egy taggal tartottuk a kapcsolatot, aki hozzánk közel lakott. De volt olyan ismerősöm, aki átment az utca túloldalára, hogy

velem ne találkozzon. Nem azért, mert engem nem szeretett, hanem mert félt. Így bizonyos szempontból elszigetelődtünk, családon belül maradtunk, de erre azért került sor, mert az idős szülők ellátása megkívánta.

1953-ban politikai enyhülés szele érintette meg az országot. Akkor a Fazekas gimnáziumban megürült egy vezetőtanári hely, amit Balogh Béla tölthetett be. Hat évig ott tanított, majd amikor az intézmény gyakorló gimnázium jellege megszűnt, a Kosuth gimnáziumba került négy évre. A hatvanas években a származás már nem volt meghatározó tényező, akkor az egyetem visszahívta, és ott tanított tíz évet. A hatvanas évek végén azonban született egy párthatározat, amely szerint a politikai szempontból „flekkeseket” ki kell szűrni.

– A debreceni egyetemen öten voltunk ilyenek, akik megkaptuk azt az utasítást, hogy ha lehet, változtassunk munkahelyet, az egyetem rektora ebben segítséget nyújt. Így kerültem én „számúzetésbe” a nyíregyházi tanárképző főiskolára. Tizenkét évet átjártam Debrecenből, és „nagyon jó ellenőrzés alatt voltam”, mert a velem szemben lévő szobában egy volt ÁVH-s őrnagy volt, mellettem meg legalább három kolléga, akik igen erősen kötődtek a párthoz, és szemmel tartottak. A rovott múltam miatt ebben az időben, mint utólag, a Történeti Hivatal feljegyzéseiből megtudtam, szó szerint ez van benne: „politikailag veszélyes elemként megfigyelés alatt tartjuk”. Ez ment 1987-ig. Ennek az lett a következménye, hogy én, mint földrajz szakos tanár, nem mehettem egyedül külföldre, még Szlovákiába se, Lengyelországba se. Mindig volt megfelelő kísérelő. Szem előtt tartottak. Amikor NDK-ban voltam, Jénában, nem mehettem ki egyedül városnézésre sem.

Más retorzió, hogy amikor a kandidátusi vizsgámat szerettem volna letenni, nem kaptam engedélyt a szóbeli vizsgára, mert az illetékes párttitkár, személyzeti vezető nem írhatta le azt a mondatot, hogy politikailag megfelelő, megbízható. Mert ott volt a papíromon, hogy politikailag veszélyes elem.

A felesége huszonhét évet tanított a zeneművészeti szakközépiskolában, majd a Svetits gimnáziumba került. Már nyugdíjas volt Balogh Béla, amikor a feleségén keresztül hírt kapott, hogy fakultatív földrajz tanítására keresnek tanárt. Ez nagy csábítás volt neki, hiszen a tankönyv felét ő maga írta. 1985-től 1989-ig tehát a svetitses diákok örülhettek kiváló személyiségének, óriási tudásának, kiemelkedő emberségének, és mindannak, amit tőle tanulhattak. Ahogy ő maga vallja: ez volt a tanári pályájának a jutalomjátéka.

Barna Attila

Kis(s)pap-portré

Kiss Miklóst, a Szent Annában is gyakran oltárszolgálatot vállaló papnövendéket, gyermekkorától ismerem. A Szent Családtemplom akkori ministránsai közül feltűnt nekem, és úgy láttam, mocorog benne valami, amiből papi hivatás is lehet. Elsők között tisztelt meg bizalmával, amikor később maga is felismerte bontakozó hivatását. Most úton van, küzdelmeken innen és túl. De erről inkább ő beszéljen!



– Miki, mi történt azután, hogy a Szent Józsefben leérettségiztél?

– 2005. június 22-én sikerrel vettem a szóbeli érettségi akadályait is, s már másnap utaztam Egerbe, ahol Bosák Nándor püspök úr és Seregély István érsek úr jóvoltából felvételt nyertem a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye növendékei közé, vagyis az Egri Hittudományi Főiskola hallgatójává váltam. Akkoriban nagyon sok minden nyomta a szívemet, kétségek gyötörtek az alkalmasságomat illetően, és már Isten hívószavában sem voltam biztos. Ilyen lelki vívódások közepette léptem át a váci szeminárium küszöbét szeptember 14-én, Szentkereszt felmagasztalásának ünnepén. Nyugodt szívvel elmondhatom, hogy az itt eltöltött előkészítő esztendő volt életem legszebb szemináriumi éve. Sokat küszködtem, de végül számos – Istennel és önmagammal – megvívott harc után, hivatásomban megerősödve rátaláltam a lelki békére, és emberi kapcsolataimban is újra megtapasztalhattam Isten végtelen szeretetét. Ezekkel az élményekkel vonultam be az egri szemináriumba, ahonnan egy év múlva másfajta élményekkel távoztam. A szeminárium légköre elviselhetetlennek bizonyult számomra, és fellázdadtam. Véleményemnek nem a legmegfelelőbb módon adtam hangot, s ennek eredményeképpen elszakadt a cérna. 2007. május 23-án egyik pillanatról a másikra úgy dobtak ki a szemináriumból, mint egy kutyát. Tanulmányaim 2 éves felfüggesztését, amit szemináriumi berkeken belül hivatástisztázásnak hívnak, nem tartottam méltányosnak. Kritikámat ma is jogosnak érzem, de tudom, nem volt bennem kellő alázat. Mindent vállalok az ott történetekkel kapcsolatban. Gyorsan megszületett bennem az elhatározás: a papságra való felkészülésemet nem hagyom abba, hanem – ha lehet – Szegeden szeretném folytatni. Nehéz döntés volt ez, hiszen barátaimként szeretem egyházmegyes kispaptársaimat, és nagyra becsülöm, őszintén tiszteltem Bosák püspök urat is. Ő igazán jó ember és jó

püspök, kapcsolatunkat rendezettnek érzem, még ha az egri szemináriumban történetekkel kapcsolatban nem is sikerült közös nevezőre jutnunk. Döntésemet átímadkoztam, majd felkerestem Kiss-Rigó László szeged-csanádi püspök urat, aki rögtön felvett egyházmegyéje kispapjai közé. Így 2007 szeptemberétől a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskola hallgatója vagyok.

– Hogy alakult a helyzeted Szegeden? Nem viseltél valami hátrányt jelentő bélyeget?

– Volt bennem egy jó adag félelem, annak ellenére, hogy püspök urat már ismertem a papi foci-válogatott edzéseiről, illetve a váci év folyamán összebarátkoztam két szegedi kispappal. Biztosan voltak kételkedő hangok, kezdetben érzékeltem a felsőbb évesek távolságtartását, de úgy érzem, a tanév végére befogadtak. Az előjáróság kezdettől fogva a „tenyerén hordozott”, ami nagyon jólesett, megkönnyítette számomra a beilleszkedés folyamatát.

– Mesélg egy kicsit arról, milyen családban nőttél fel, hogyan fogadták szüleid a döntésedet!

– A családom elég megosztott. Az apai ág kálvinista, de vallását nem gyakorolja. Anyai ágon erős volt a katolikus identitástudat, s hála Istennek, ez érvényesült keresztelésemkor és nevelésemben. Édesanyám forszírozta hittanórára és a templomba járást, amiért kimondhatatlanul hálás vagyok neki.

A kérdés másik része a papi hivatásom fogadtatására vonatkozott. Ezt bizony nem volt könnyű feldolgozni a szüleimnek, hiszen egyedüli gyerek vagyok. Megpróbáltak lebeszélni, de engem nem abból az anyagból gyúrtak, akit el lehet téríteni a céljaitól. Végül elfogadták, anya egy év, apa pedig két és fél év után békélt meg a döntésemmel, olyannyira, hogy 2008-ban katolizált. Ma már boldogok, hogy ezt a hivatást választottam, s büszkék rám.

– Úgy tudom, hogy a tanulmányaidban szépen haladsz, és eredményeid alapján Kiss-Rigó László püspök úr Rómába küld tanulni. Mennyi idő és milyen cél áll előtted Rómában? Hogy készülsz erre?

– Isten útjai valóban kifürkészhetetlenek. Való igaz, az első pillanattól kezdve jól ment a tanulás, s erre a tanáraink is felfigyeltek, és szóba került a római képzés. A rektor úr korábban azon a véleményen volt, hogy először itt fejezzem be a tanulmányaimat, s majd papként küldenének ki Rómába. Óriási meglepetésként ért decemberben, amikor közölte velem, hogy püspök úrral közösen úgy döntöttek – s ha én is úgy gondolom –, már szeptembertől Rómában folytathatom a tanulmányaimat. Megkaptam életem talán legnagyobb lehetőségét, remélem, élni is tudok vele. Előreláthatólag 4-5 évet fogok kint tölteni. Ott fejezem be az alapképzést, majd pedig biblikus teológiára fogok specializálódni a dogmatikán belül. Tanulmányaim befejeztével Rómában szentelnek majd diakónussá, s ha a Jóisten is úgy akarja, a szegedi dómban fogok révbe érni.

– *Melyik debreceni plébániára „jár sz haza”? Kik azok a papok, akik bizalmukkal és tanácsaikkal segítenek?*

– Nos, ez az a kérdés, amiről nekem nagyon nehéz beszélnem. A legnehezebb, de örülök, hogy rá tettett kérdezni. A Szent Anna székesegyházban kereszteltek meg, ott voltam elsőáldozó, mégis inkább a Szent Család-templomban nőtem fel. Itt kezdtem el ministrálni, itt lettem tagja az ifjúsági hittanközösségnek, itt váltam nagykorúvá a hitemben. 2004-ig egyáltalán nem volt számomra kérdés, hogy hová tartozom, de 2004 óta sok víz lefolyt a Dunán. Konfliktusaim támadtak, megváltozott a légkör. Kétségbeesésemben Lőrinc atyához fordultam, akit kicsi korom óta ismerek, hiszen sokszor mentem vele táborozni. Azóta már a Szent Családban András atyával is helyrejött a kapcsolatunk, tavaly elhívott a Szentföldre. Soha nem feledek el, hogy mennyit küszködött velem kamasz koromban. Ha ő nincs, én ma biztosan nem erre a pályára készülnék. Ugyanakkor teljesen magaménak érzem a Szent Anna közösségét is, és nagyon hálás vagyok Lőrinc atyának ezért. Bármilyen furán is hangzik, de nekem két plébánosom van.

Egy kispap számára rendkívül fontos, hogy legyenek az életében olyan papok, akik közel állnak hozzá. Azt hiszem, most hármat említhetek. Az egyik Nemeshegyi Péter, jezsuita teológus, aki dogmatikatanárom volt Szegeden. Tudása, embersége és jósága mindig magával ragadott. A másik Krakomperger Zoltán, szoboszlói plébános, aki azontúl, hogy egy lángelme, lelki ember is, ritka beszélgetéseinkből mindig rengeteget merítetek. S végül, de nem utolsósorban Kovács Péter, gyulai plébános, akit szintén embersége, közvetlensége és fantasztikus humora miatt kedvelek. Nála voltam először

pasztorális gyakorlaton, s ha arra járok, úgy érzem, mintha otthon lennék.

– *Most 24 éves fiatalember vagy, sokféle kísértésnek kitéve. Hogy éled meg ezt?*

– Igaza van Heléna néninek, az elszívó hatások rendkívül erősek, s ha az ember nincs résen, könnyen elhasalhat. Az igazán nagy baj nem is az, ha néha elgyengülünk, hanem az, ha megalkuszunk a gyengeségeinkkel. A papi hivatás óriási ajándék, de egész embert követel, akárcsak a házaselet. Ha valaki azt állítja, hogy a nőtlenség egyáltalán nem okoz vagy okozott problémát neki, az hazudik. Ezt a küzdelmet minden papságra készülőknek, s papnak meg kell vívnia, többször is az élete folyamán. Nem az a megoldás, hogy pejoratívan vélekedjünk a szexualitásról, a nőkről, hogy „hímsovinisztákká” vagy magányos farkasokká váljunk, hanem az, hogy el tudjuk elfogadni emberi végességünkől fakadó korlátainkat. A papnak is lehetnek vágyaik, de a küzdelmeinket, vívódásainkat fel tudjuk ajánlani Istennek, és érte semmi sem terhes áldozat, hanem szeretetajándék. A mi életformánk nem természetes, de nem is természetellenes, hanem természetfölötti. A cölibátus csak a hit által érthető meg, s a kegyelem által élhető meg. A mai világnak fogalma sincs erről a két dologról, s ezért áll értetlenül a papi nőtlenség előtt is.

– *Róma új dimenzióba helyezheti életedet. Fontos tisztázni magadban, miért is szeretnél pap lenni. Vanak-e példaképeid?*

– Rómában valóban egy új világ fog feltárulni a számomra, tele lehetőségekkel, tele kihívásokkal, de nem Róma a papság lényege. Az előttem álló tanulmányokra nem úgy tekintek, mint egy öncélú önmegvalósításra, hanem mint lehetőségre, amely által az embereket közelebb vihetem Istenhez. Ez a papság lényege. Boldogsággal tölt el a tudat, hogy a világ egyik legcsodálatosabb városában fogok élni és tanulni, de Róma eszköz és nem cél. A karrierista embernél nincs undorítóbb a Földön.

A példakép tükrözi a mi bensőnket, életszemléletünket. Az én példaképeim – paradox módon – első sorban nem klerikusok. Az első helyen egy szegedi tanáromat, Baranyi Károly fizikust, oktatáspolitikust említem, akit személyes jó barátomnak tartok. Soha életemben nem hallottam még úgy beszélni senkit a hitéről, mint őt. Hivatásról, életről és Istenről. A másik példaképem Bogár László közgazdász, akit gyakran hallhatunk a tévében is. Művei, gondolatai új dimenziókba helyezték a gondolkodásmódot. Megvilágosodtak előttem az összefüggések. Ismeretlenül is egész életemben hálás leszek neki.

A harmadik név lehet, hogy sokakat meg fog botránkoztatni, de vállalom. Ez a személy pedig nem más, mint Hans Küng, a világhírű svájci teológus, az „egyház nehéz gyermeke”. Sok mindenben lehet vele vitatkozni, de zsenialitása és az egyház iránti hűsége nem vonható kétségbe. A hűség nem azonos a szolgálalkúséggel! Nagyon fel tudok nézni az olyan egyéniségekre, akik leszoktatják az embert a sematikus gondolkodásról, a jól bejáratott, semmitmondó közhelyek hangoztatásáról, s ezzel szemben előremutató, az idők jeleivel számot vető, önálló gondolkodásra készítetnek. Ugyanakkor felnézek a tevékeny szeretet tudományának hőseire, Teréz

anyára, Bójte Csabára, vagy más szempontból Karl Rahnerre, és mindazokra, akiknek hitelességéhez nem férhet kétség.

– *Még sokat beszélgethetnénk, s remélem, fogunk is. Talán majd Rómából is jelentkezél. Addig is mit kérsz e sorok olvasóitól?*

– Egyetlen egy dolgot: imádkozzanak szent életű papokért, s azért, hogy én is köztük lehessenek. Mind az egyház, mind a nemzet kritikus időket él át, s a java még most jön! Imádkozzanak a keresztény családokért, a haza magyarnak maradásáért! Ez minden, amit kérhetek.

KVI

Bemutakozik Bejczy Tibor újmisési domonkos szerzetes



A Vas megyei Gyöngyösfaluból származom, mely az utolsó évtizedben 3 újmisést adhatott az Anyaszentegyháznak. 2002-ben léptem be a magyar domonkos testvérek közösségébe. Előtte a kőszegi Mezőgazdasági Középiskolát és a szombathelyi Tanárképző Főiskola német nyelv-tanári szakát végeztem el. Diákéveim alatt találkoztam Szombathelyen a domonkos ifjúsági csoporttal, melynek több évig tagja voltam. Itt ismerkedtem meg először a szerzetesi közösséggel. Miután beléptem a Domonkos Rendbe, 8 évet töltöttem el a lengyel domonkos testvérek tartományában, ahol a rendi képzés keretében az újonc-idő (noviciátus) után filozófiát és teológiát tanultam, miközben életemet mélyen meghatározó ismeretségekkel és tapasztalatokkal gazdagodhattam. Ez év május 8-án a soproni domonkos templomban szentelt pappá dr. Várszegi Asztrik püspök, pannonhalmi főapát. Így ünnepélyesen lezártam „idegenlégiós pályafutásomat” Lengyelországban, és véglegesen hazatértem. Első szolgálati helyemül a debreceni Szent László Domonkos Plébániát jelölte ki rendi előjáróm. Papi jelmondatomnak Szent Tamás apostol szavait választottam: „*Én Uram, én Istenem!*” Azzal a reménnyel döntöttem így, hogy az igaz hit és bizalom ilyen mélységes megvallása legyen papi és szerzetesi életem forrása és mindig Szent Tamás csodálatával tudjak feltekinteni az Oltáriszentségben jelenlévő Krisztusra.

Bejczy Tibor domonkos szerzetes

Új káplán a Szent Anna Székesegyházban

Főpásztorom idén augusztus 1-jétől a debreceni Szent Anna Székesegyház káplánjává nevezett ki, hogy vigyem el Jézust mindenkinek. Engedjék meg, hogy néhány gondolattal bemutatkozzam, s megosszam Önökkel életemnek néhány fontosabb mozzanatát.

1982. január 8-án születtem Újfehértón. Egy mélyen vallásos nagycsaládból származom. Szüleim közül édesanyám él. Édesapám 1999. május 26-án költözött haza az Örök Életbe. Egy nővérem és három bátyám van, akik közül Cecília édesanyai hivatásának él, János a késői hivatások szemináriumában végzi a harmadik évét, László jelenleg Egyeken teljesíti plébánosi szolgálatát, Ágoston pedig rendőrként szolgál Budapesten.

Általános és középiskolai tanulmányaimat Újfehértón végeztem, majd az érettségi után azonnal jelentkeztem Bosák Nándor püspök atyánál. A felvételit követően Vácon kezdtem el a szemináriumot, amit Egerben folytattam.

Családomban példakép számomra Édesapám, valamint Édesanyám, testvéreim, nagyszüleim és nagynéném, Lovas Bernadett domonkosrendi szerzetesnővér is. A mélyeséges és példaadó vallásos olyan formákban vált nyilvánvalóvá, mint a családi, közös rózsafüzér-imádság, a rendszeres templomba járás és családom mélyeséges hite.

Szüleim példaadó és imádságos élete mellett nagyon sokat köszönhetek hivatásom kialakulásában és elmélyülésében Balog Gyula atyának, aki az egri szeminárium spirituálisa volt, valamint a polgári plébánosomnak, Linzenbold József atyának is. Tőlük láttam a papi élet mély megélésének szép példáját: Jézusért adni az életünket, és Őt megmutatni a világnak tetteink és szavaink által.

Öt éves koromban kezdtem ministrálni. Ahogy egyre többször ministráltam, éreztem, hogy egyre jobban kötődök az oltárhoz. Valahányszor szentmise-re mentem, akár otthon, akár más helyeken, mindig jelentkeztem, hogy ministrálhassak. Kis koromban, majd később a szemináriumi évek alatt még inkább felfedeztem az Úr Jézus közelségét. Valahányszor az oltárnál segítkezem, számomra sokat jelent Jézus Krisztus valóságos jelenléte az Oltáriszentiségben. Ilyenkor mindig a szentmise átváltoztatási részére gondolok, amikor is örömmel nézhetek Jézus szemébe az úrfelmutatáskor. Nagy öröm szá-



momra, hogy az Úr Jézus egy karnyújtásnyira van tőlem fizikailag, de lelkileg annál is közelebb.

Papságom lényege a Szent Liturgia, éppen ezért nagyon fontos, hogy visszatérve a Szent Hagymányhoz, így mélyítsem el Krisztushoz való tartozásomat szentségi módon.

Az Úr Jézus örömhírét szeretném minden emberrel megosztani, így ezért is választottam jelmondatomnak Szent Máté evangéliumából a könnyű teherrel szóló buzdítást:

„Jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak vagytok, és terhet hordoztok, és én felüdítelek titeket. Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és nyugalmat találtok lelketeknek. Mert az én igám édes, és az én terhem könnyű.” (Mt 11, 28-30)

Kérem a kedves hívek imáit, hogy minél odaadóbban hirdethessem mindnyájuknak Isten Igéjét, különösen a Szent Liturgiában.

Papp Péter

Őseink hite

Június 25-én a Szent Anna Székesegyház emeleti helyiségekben egyházművészeti kiállítást nyitottunk meg. A rövidített megnyitó beszéd közzétételével szeretnénk bemutatni és ajánlani a kiállítást.

Távolról közelítve

Bárhol, ha a világ nagy templomaiban járunk, elismeréssel csodáljuk meg az ember – tárgyakra, épületekbe, műalkotásokba testesült – hódolatát Isten előtt. Minden vallás, minden nép és minden ember igényli a szakrális helyet, ahol a nemzedékek hittapasztalata a szépség harmóniájával szabadítja fel és szólaltatja meg az emberi lelket.

Az európai székesegyházak, zarándokhelyek és kolostorok kincstáraiban, a híres egyházművészeti gyűjteményekben – Vatikántól Aachenig – büszkeséggel fedezhetünk fel magyar műkincseket is. Magyarföldön pedig – Gyulafehérvártól Nagyszombaton és Esztergomon át Pannónhalmáig – évezredek emlékei tanúskodnak katolikus hitünkről.

Távolról nézve, mi, debreceni katolikusok, szégyenkezünk látszhatunk, hiszen a történelem különösen is mostohán bánt ezzel a vidékkel. Bár a levéltári és régészeti források a honfoglalástól a török időkig gazdag katolikus múltról beszélnek, a tárgyi emlékek többsége eltűnt, s velük sok-sok nemzedék értékteremtő munkája; de hitük nem ment veszendőbe. És ez a mi gazdagságunk! A gyengeség ereje!

A visszatérés 300. évfordulójára készülve

Néhány év múlva fogjuk ünnepelni a katolikusok debreceni visszatelepülésének 300. évfordulóját. A templomunk kriptájában nyugvó Csáky Imre bíborosról, akinek ez a visszatérés, sőt, maga a Szent Anna-templom is köszönhető, valamint az 1700-as évektől napjainkig tartó folyamatról már pontosabban az információink. Kiállításunk tárgyai és dokumentumai erről a három évszázadról, a talpra állás időszakáról vallanak.

Akárcsak a középkorban a Szent András-templom, úgy a reformációt követően a Szent Anna-templom is a Nagyváradi Egyházmegye jelentős helye volt, egészen Trianonig, sőt a II. világháború végéig. Értékei és jeles személyiségei nagyrészt Váradról származtak, és oda is tértek vissza. Istennek hála, néhány jellemző egyházművészeti alkotás azonban mégis éppen itt maradt meg. Ezek eddig ritkán vagy soha nem voltak láthatók.

A liturgia eszközei

A kiállítás legértékesebb részét éppen ezek a **liturgikus tárgyak** képezik. Mindenek előtt az 1750-ben Lőcsén készült barokk monstranciára érdemes figyelmet fordítani, amely szokatlan kompozíciójával kitűnik a kor liturgikus ötvöstárgyai közül. Körülötte különlegesen szép liturgikus öltözék-kiegészítőket láthatunk, olyanokat, amelyekkel a híres múzeumok sem vallanának szégyent.

Évszázadok távlatából is megelevenednek azok a finom női kezek, amelyek nemcsak a rózsafüzérrel, hanem a tüvel is imádkoztak; az istentisztelet szentségét és méltóságát szolgáló aranyhímzéses miseruhákkal, árnyalt tűfestményekkel, patyolat terítőkkal, oltárra szánt kézimunkák sokaságával. A II. Vatikáni Zsinat liturgikus reformját követő nemzedékek már alig ismerik e **szakrális textíliák** gazdag szimbólumrendszerét.

Híres barokk monstrancia



A **szobrok és képek** között is találunk egyet-egyét a régi századok emlékeiből, pl. a Szentháromság szoborra, néhány átéléssel megformált korpuszra, vagy a Salamon bölcs ítéletét idéző klasszicista festményre, néhány Mária-képre gondolok. A kiállításban szerepel néhány emlék a templom **eredeti berendezéseiből** is, példának a Nepomuki Szent Jánost ábrázoló oltárképet vagy a barokk főpapi széket említhetném.

A lépcső fölött magasodó színes ólomüveglak művészi minősége azt az igényességet jeleníti meg, amellyel e templom plébánosai századokon át igyekeztek méltóvá tenni a szent helyet a katolikus hit emelkedettségéhez és tartalmi gazdagságához. Az elődök hagyományát folytatva, ezt a szinte romokban ránk maradt évszázados ablakot – és sok más tárgyat is – éppen a kiállítás szándéka mentette meg, gondos restaurátor-kezekbe juttatva azokat.

A népi vallásosság tárgyai

Kiállításunk azonban nemcsak a liturgikus tárgyakra és a templomi berendezésekre fordít figyelmet, hanem a hívek egyéni vallási életének eszközeit is igyekszik bemutatni. Ezek a tárgyak – festmények, feszületek, imakönyvek, szentképek, a zarándoklatok és a bűcsújárás emléktárgyai – jól mutatják a kézműves igényességtől a tömegtermelés irányába eltolódó – és sajnos elsekélyesedő – ízlést, amely részben a katolikus egyház üldözöttségével függ össze, másrészt a technika fejlődésével.

A hajdani tisztaszobák, házi-oltárok vallásos tárgyait, a családi imádság idejét és helyét fel- (vagy inkább le) váltotta és betöltötte a televízió, a változékony divat, valamint az urbanizáció következtében az életmód gyökeres megváltozása. Az egyszerű, tiszta, a lényegre megragadó formákat és eszközöket padlásra szorították a giccses csecsebecsék. Nincs azonban jogunk ezeket sem – pusztán csekély vagy negatív esztétikai minőségük miatt – elutasítani, hiszen a vallásos használat és érzelmi kötődés szubjektíve felértékeli őket. Őseink hitéről e tárgyak is sokat elárulnak. A polgári, kispolgári, pa-



Barokk tabernákulum

raszti kultúra lenyomatai úgy vannak együtt ebben a kiállításban, ahogyan mi, e kultúrák hordozói és örökösei is együtt vagyunk itt a templomban.

A jövő

Az összegyűjtött anyag sokfélesége máris lehetőséget adna tematikus kiállítások rendezésére, pl. a katolikus ünnepekről, a szentségekről, jeles személyekről és egyháztörténeti eseményekről vagy más fontos témákról. Joggal remélhetjük, hogy ez a gyűjtemény, amely Orosz Lőrinc prépost-plébános úr áldozata és elszántsága nélkül aligha állna, idővel tovább gazdagodik, letisztul, és megfelelő szelekcióval alapját képezheti egy egyházművészeti múzeum létrejöttének. Hálásan köszönjük az eddigi hozzájárulást! Kérjük, tekintsek meg a kiállítást, és győződjenek meg arról, hogy érdemes ezt a gyűjteményt gyarapítani további régi, egyedi tárgyi adományokkal. Köszönet illeti azokat a munkatársainkat, Takács Józsefet, Csirmaz Lászlót, Hevele Józsefet, és még sokakat, akik idejüket áldozták a tárgyak rendbe hozatalára és elrendezésére.

Akkor éri el ez a kiállítás a célját, ha katolikus tudatunk és önismeretünk erősítését, hitünk elmélyítését és megismertetését, s mindezzel Isten nagyobb dicsőségét szolgálja.

Keresztesné Várhelyi Ilona

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ SZERDÁN, SZOMBATON ÉS VASÁRNAP 9–12 ÉS 14–17.30 KÖZÖTT. BEJÁRAT A HÁTSÓ FOLYOSÓRÓL.

Utcanevet érdemelnének 3.

Piaristák

Debrecen térképéről szinte teljes mértékben hiányoznak a katolikus múltra utaló nevek. Sorozatunk két előbbi részében két olyan szerzetesrend nevét ajánlottuk olvasóink – és reméljük – a közterületek elnevezésével foglalkozók figyelmébe, amelyek már középkorban jelentős szerepet játszottak Debrecen életében. A domonkosoknak és a ferenceseknek nemcsak vallási értelemben voltak maradandó érdemeik, hanem a népoktatásban és a szociális ellátásban is úttörő kezdeményezéseik voltak. Most egy harmadik rendről teszünk említést, a piaristákról, vagyis a Kegyes Tanítórondról, amely szerzetesrend a reformáció egyeduralmát megtörő katolikus megújulás fontos tényezőjévé vált Debrecenben.

A tanítórendet az 1748-ban boldoggá, 1767-ben pedig szentté avatott, spanyol származású Kalazanci József alapította Rómában 1597-ben. Magyarországon a török hódoltság miatt előbb csak a Felvidéken terjedt el. A magyar országgyűlés 1715-ben honosította a rendet, amelynek magyarországi házai előzőleg a lengyel, a német vagy az osztrák rendtartományhoz tartoztak. Az önálló magyarországi rendtartomány gyors fejlődésnek indult, és a váradi egyházmegye is szívesen fogadta a piaristákat. Így igen korán bekapcsolódtak a debreceni katolikus élet újjászervezésébe. Az 1715-ben alapított Szent Anna Plébánia rövidesen piarista jellegű lett. Bakó János nagyprépost 1716-ban alapítványt hozott létre a piaristák letelepítésére, és Csáky Imre bíboros támogatta az ügyet. 1719. január 17-én megérkezett Nyitráról az első piarista, Szlopnay Elek, hogy segítségére legyen az itteni plébánosnak, Keczer Istvánnak, a katolikus vallási élet feltételeinek megteremtésében. Rövidesen egy István nevű atya is ide érkezett, majd Halápy Konstantin is csatlakozott Szlopnayhoz. Felismerték, hogy a katolikus megújulást az alapoknál kell kezdeni; a gyermekek tanításával. A templomépítkezés megkezdésekor már biztosították a feltételeket ehhez, és 1721. ja-

nuár 21-én felszentelték a Szent Anna és Varga utcák sarkára épített iskolát és rendházat. Az első évben mindössze 22 gyermek kezdte meg a tanulást, de hamar jó híre lett a piarista atyák módszerének, és évről évre emelkedett a tanulók létszáma.

Mária Terézia 1776. évi rendeletének megfelelően az iskola gimnáziummá alakult. 1811-ben a városrészt nagy tűzvész pusztította. Megsérült a templom is, és leégett az iskola és a rendház. Az újjáépítést a Helytartótanács is támogatta, és a piaristákra közfeladatokat is bízta. (Ahol volt piarista iskola, annak vezetője látta el a cenzori feladatokat is. Így került 1846-ban Petőfi Sándor is összeütközésbe a debreceni piarista cenzorral, Kardhordó Ambrussal. Az akkori „médiatörvény” megkövetelte, hogy a közönség elé kerülő műveket engedélyeztetni kell. Kardhordó Ambrus nem engedélyezte, hogy Petőfi a színházban elszavalja az Erdélyben c. új versét, ezért a heves természetű fiatal költő igencsak tiszteletlen szavak kíséretében csapta rá az ajtót a cenzorra.)

Az egyre népszerűbb iskola a 19. század végére kicsinek bizonyult, így 1901–1903 között felépült a Szent Anna templom két oldalán ma is látható rendház és gimnázium épülete. A magas szintű oktatás nemcsak a katolikusokat vonzotta, hanem a gimnázium évkönyveinek tanúsága szerint szép számmal jártak ide más vallású diákok is.

Mivel az előző években újságunk hasábjain sok egykori piarista tanárt bemutattunk, illendő lenne az iskola leghíresebb diákjairól is szólni, hiszen számos tudóst, művészt, mérnököt, tanárt, orvost és papot adott az országnak ez az iskola. Erre majd sorozatunk későbbi cikkeiben sort kerítünk, és ehhez szívesen fogadnánk az egykori piarista diákok visszaemlékezéseit. Most csak egy kevésbé ismert, de jellemző esetre emlékeztetjük olvasóinkat. Tóth Árpád, a költő, nem ebben a gimnáziumban érettségizett, hanem az ún. főreálban, a mai Fazekas Gimnáziumban. Mivel azonban képzőművészi ambícióit

Debreceni Katolikus Figyelő

A DEBRECENI SZENT ANNA FŐPLÉBÁNIA
ÉRTESÍTŐJE

Megjelenik évente ötször.

Felelős kiadó: Orosz Lőrinc

Szerkesztőség: Szent Anna Főplébánia
4024 Debrecen, Szent Anna u. 21.

Telefon: (06-52) 536-652

www.szentannaplebania.dnyem.hu

E-mail: varilona@internet.hu;
akolitus@freemail.hu;
baranyacsaba@gmail.com

Főszerkesztő: Keresztesné Várhelyi Ilona

Munkatársak: Barna Attila, Bérces Mária Klára

Szerkesztő: Záborszky László

Tördelés: Győri Attila

Fotók: Barna Attila,
Keresztesné Várhelyi Ilona,
Kovács Ágnes,
...

Nyomdai munkák: Kentaur Nyomda

Igazgató: Hajdú Károly

feladva a pesti bölcsészkarra kívánt beiratkozni, kiegészítő érettségi vizsgát kellett tennie görögből és latinból. Apja, a szobrászművész Tóth András, aki Adynak jó barátja volt, úgy döntött, hogy nem az ugyancsak jó hírű református gimnáziumba, hanem az antik nyelveket a legmagasabb szinten művelő piaristákhoz adja fiát, hogy a szerzetes-tanárok készítsék föl a kiegészítő érettségi vizsgákra. Tóth Árpád sikerrel teljesítette a magas követelményeket, és vallomása szerint nagy hatással voltak rá a hivatásuknak élő, széleskörű műveltséggel rendelkező szerzetesek.

A debreceni piarista főgimnázium a kommunista fordulat éve (1948) után a szerzetesrendek és egyházi iskolák felszámolásának esett áldozatul. Az iskolát államosították, a szerzeteseket szétszórták, sokukat koncepciós perekben súlyos börtönbüntetésre ítélték. Az akkori fiatal tanárok közül néhányan még ma is élnek, de a diákok visszaemlékezései is pótolhatatlan történelmi források. Szemtanúk elbeszélése szerint az iskola könyvtárának könyveit vasvillával szórták az utcára és égették el. A rendház könyveinek jelentős részét a plébánián rejtették el, s ezek ma is szép állapotban megvannak a plébá-

nai könyvtárban. Megmaradt, és a templomkertben látható Kalazanci Szent József szobra, és a most restaurálás alatt álló mellékoltárunk, valamint az egyik oldalsó falfestmény is őrzi a debreceni piaristák emlékét.

A kommunizmus évtizedeiben a piarista rend két gimnáziumát, a budapestit és a kecskeméti megtarthatta, de a diáklétszámokat minimálisra korlátozták. A rendszerváltás után néhány egykori iskolát sikerült újjászervezni, s ezekben a szerzetes-tanárok mellett világi tanárok is tanítanak. A debreceni iskola újraindítását sajnos nem tudta a rend felvállalni, ezért ma az egyházmegye fenntartásában működik a Szent József főgimnázium, amely igyekszik ápolni a piarista hagyományokat.

A piaristákról Európa számos helyén neveztek el közterületet, így Budapesten is, ahol ma is működik rendi gimnázium, sőt főiskola is. Az általuk épített iskolák, templomok városképi jelentőségűek, mind a Felvidéken és Erdélyben, mind a mai Magyarországon városaiban. Debrecenben is maradandót alkottak a Szent Anna templom, az iskola, a rendház építésével, de legfőképpen a magyar értelmiség nemzedékeinek kinevelésével.

Keresztesné Várhelyi Ilona

„Szentebbül megújult”

Rövidesen hiánypótló könyv jelenik meg templomunkról a Katolikus Kultúra Hete alkalmából. A címe arra az 1732-ben készült feliratra utal, amely alatt belépünk a templomba. Gróf Csáky Imre bíborost köszönti a bejárat fölötti latin felirat, akinek köszönhető, hogy Debrecenben 168 év kitiltottság után a katolikus hitélet e templom építésével „szentebbül megújult”.

A kötet Hapák József csodálatos művészi fotóival és Keresztesné Várhelyi Ilona szövegével igen részlet-gazdag bemutatást ad a debreceni Szent Anna Székesegyházról. Olyan rejtett részletek is feltűnnek a kötetben, amelyekre a napi templomba járó sem figyelt fel eddig. A színes könyv az olvasó elé tárja a történelmi háttérrel, és sokoldalú információt ad a reformáció utáni első debreceni katolikus templomról, arról a folyamatról, ahogy ez nemzedékről nemzedékre megújult és gazdagodott.

A kötet a Debrecen–Nyíregyházi Egyházmegye kiadásában jelenik meg. Az előszóban Bosák Nándor püspök úr is utal arra a gondviselészerű egyháztörténelmi körülményre, amit ez a templom betölt: a kezdeti nehézségek múltán egy új egyház-



megye püspöki székesegyházává vált. Hapák József fényképei nemcsak a templom művészi értékeinek felfedezéséhez segítik az olvasót, hanem az ünnepi szertartások megidézésével és a plébániához kapcsolódó intézmények bemutatásával az „élő követ”, a közösség életét is érzékeltetik.

Szívesen ajánlom a könyvet minden család karácsonyfája alá. A könyv alkalmas ajándék lehet külföldi barátaink számára is, mivel nemcsak magyar nyelven, hanem Lieli Pál fordításában angol nyelven is megjelenik.

A könyv bemutatóját a Katolikus Kultúra ünnepéhez kötjük. Időpontja október 8-án 17 óra, helye a Szent József Gimnázium lesz. Szeretettel és kedvezményes vásárlási lehetőséggel várunk mindenkit erre az alkalomra.

KVI

„Szórványosodó” magyarok közt Dél-Erdélyben

(KIRÁNDULÁS 2010. JÚNIUS 8–9.)



„Ó, föld, Cenkalja, Öreghegy, templomárnyék,
Sok karthauzi-szegfűs cinterem.
Van rögöd, mely nem halállal áldott?
S van-e köved, amely delejtelen?”

(Áprily Lajos)

Kirándulunk, mert vágyunk ki a szabadba. Szeretünk időnként kitörni a megszokottból. Vonz a zöld, a víz, a fa, a hegy. Megcsodáljuk, mily nagyszerű Isten alkotása, a természet. De ilyenkor ismerünk meg emberkéz-alkotta értékeket is. Egy falu vagy város utcaképe, házai, középületei, közterei árulkodnak a benne élőkéről.

Kirándulni többed magunkkal jó. Családdal, barátokkal, vagy, mint június 8-án tettük: csoportosan. Így voltunk azok, akik Orosz Lőrinc plébános úr vezetésével Dél-Erdélybe indultunk. Ártádnál átlépve a mai Románia területére partiumi részeken haladtunk, majd a Királyhágón átjutva a tulajdonképpeni Erdély területére értünk. Búcsút véve a Körösök vidékétől és a Gyalui-havasok északi vonulatától, Kolozsvár közelében már a Szamos völgyében haladtunk, hogy aztán Tordánál délnek térjünk a Maros völgye irányába. Itt volt első „komolyabb” megállónk: **Nagyenyed** (Aiud), Erdély iskolavárosainak egyik büszkesége. A város már a középkorban híres bortermelő és kereskedő város volt. A *Bethlenház* ma többek között múzeumnak ad helyet. *Vártemploma* 1333-ban épült, ma evangélikus templom, amelyet 1866-ban újítottak fel. *Széchenyi István* itt

jártának emlékét *dombormű* őrzi a református lelkész lak falán. A mottóban idézett, a Bethlen Kollégiumban tanító *Áprily Lajos* költőnek úgyszintén itt van emléktáblája.

Nagyenyed után még délebbre, a Küküllőt átszelve az erdélyi szászok kereskedelmi és kulturális központjába, **Nagyszébenbe** (Sibiu) érkezünk. (Szomorú azonosság városunk történetével, hogy mintegy 150 évig – a XVI. század második felétől – a katolikusság itt is ki volt tiltva a városból.) Bár a híres gótikus templomot, amely még őrizz egy szárnyasoltárt Krisztus szenvedéstörténetéről, idő szűke miatt nem volt módunk megnézni, a *Szentháromság-templom* látványa kárpótolt a mulasztottakért. Főoltárán Szűz Mária tartja a kisded Jézust a fölöttük lebegő Atya és a Szentlélek oltalmában (1777). Jézus szívét és a Szűzanya szeplőtelen szívét a színes ablaküvegeken csodálhattuk meg. (Éppen ezen ünnepek napján zajlott az utunk.) Noha mind a szászág, mind a magyarság létszáma nagyon megcsappant a vidéken, a templomban a román mellett magyarul és németül is celebrálnak szentmisét. Tudjuk, Szébenben jelentős számú örménység is élt. Ők az erzsébetvárosi (korábban ebesfalvi vagy ebesi) városrészben laktak, ahol szép katolikus templomot emeltek. Ma alig néhány örmény család él már csak itt. Az 1906-ban emelt *román ortodox templom* a bi-





zánci Hagia Sophia mintájára épült. A *Brukenthal Múzeumot*, Erdély leggazdagabb múzeumát (kép-, könyv-, érem- és régiséggyűjtemény) Brukenthal Sámuel, volt erdélyi kancellár (1721-1803) kastélyában csak kívülről láthattuk.

Nagyszebent elhagyva az Olt mentén, a Fogarasi-havasok északi részének érintésével a Brassó közeliében lévő szállásunkra, **Négyfaluba** (Sacele) tartottunk. A hétfalusi csángók közé tartozó négyfalusiak (4 falu: Bácsfalva, Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalva összefogott, s ma már mintegy 30 000-es várost alkotnak) szívélyesen fogadtak. Kettes-négyes csoportokként magánszállásokon helyeztek el minket. A hosszú út után jól is esett a finom meleg vacsora és az éjszakai nyugalom.

Június 9-én reggel, fejedelmi reggelink elköltése után ismét Brassó felé buszoztunk, hogy a közeli **Szinaján** megtekintsük Hohenzollern-Sigmarinen Károly (I. Károly néven a románok első királya) nyári rezidenciáját, a **Peles-kastélyt**. Mesészerű. Talán ez illik rá a legjobban. Nemcsak azért, mert a szó szoros értelmében az egyik terem üvegablakai román és német mesejeleneteket örökítenek meg, de mert annyi pompával vannak kiképezve falai, bútortozata, egész berendezése, hogy egyik ámulatból a másikba estünk láttukra. Maga a kastély 1883-tól 1914-ig épült. Alapstílusa német neoreneszánsz, de vannak az olasz-, a spanyol-, a mór-, az angol reneszánsz elemeivel kialakított termek, berendezések, rokokó és barokk megoldások, török hárem szoba, zene- és színházterme, s akkor még nem említettük a fegyvertermeket. Szóval, „mi szem-szájnak ingere”. De nem tudni, maga az épület, vagy a táj, amelyben a kastély fekszik, a csodálatra méltóbb?

E mesevilágtól búcsút véve Brassóba, a Barcaság szívébe tértünk vissza. **Brassó**, Brasov, Kronstadt. Nem kell nagy német tudás hozzá, hogy a német elnevezésben felismerjük a korona szót. A legenda úgy tartja, hogy Salamon király, (Szent László királyunk unokatestvére és riválisa a magyar trónon) a Brassó melletti erdő vidékén menekülve rejtette el koronáját egy fa alá, amit aztán megtalálva, várost kezdtek építeni a helyen. Brassó címerében ezért is

láthatóak egy fa gyökerei, fölöttük koronával.) Okiratok szerint is Corona néven emlegetik először ezt a ma kétszázezresnél nagyobb várost, amelyben a múlt század végén még nagyjából egyforma arányban éltek magyarok, románok és németek. Ma a lakóinak 90%-a román nemzetiségű, kb. 8,5% a magyar, és a németek számaránya 0,6%. A város fölé magasodó Cenkre csak távlati pillantást vetetünk. Idegenvezetőnkől tudtuk meg, hogy rövid sé-tányira a Cenken magasló mai felirattól, egy Árpád-korabeli katona alakját emelte Jankovics Gyula szobrászművész. Ezt 1913-ban vandál kezek ledöntötték, s azóta sem lehetett visszaállítani. Brassó egyik fő nevezetessége (a szép főterén kívül, melynek közepén áll a régi városháza) a *Fekete-templom*. Fekete, mert falait feketére kormozta az 1689-es tűzvész. A kezdetben katolikus templom (1383 és 1477) ma az evangélikus testvéreket szolgáló csarnok típusú gótikus templom. 89m hosszával és 65m magas tornyával Bécstől Konstantinápolyig a legnagyobb ilyen stílusú istenháza. Híres a templom keletiszőnyeg-gyűjteménye.

Lassan már a hazaindulásra kellett gondolnunk. Nem hagyhattuk ki azonban utunkból **Prázsmárt** (Prejmer), mely városkának szép néprajzi múzeuma és a világörökség részét képező erődtemploma van. A kis középkori templom körül emeletes körépület áll, melyet parasztkézek építették és az ő védelmüket szolgálta. Jóságukat a templom körüli területre, családjukat a szobákba tudták menekíteni. Magát a templomot teuton lovagok kezdték építeni a XII. században, majd kiűzetésük után ciszterci szerzetesek fejezték be. Benne található ma is egy 1450-ből való szárnyasoltár és egy 1576-ból származó stallum.

Utolsó megállóként Segesvár mellett, Fehéregyházán megkoszorúztuk Petőfi emlékművét.

Tanulságos, emlékezetes két nap volt.

Bérces Mária Klára



Gábor atya elköszön a Szent László Kollégiumtól

Újabb tanév kezdődik el szeptember elején a diákoknak, köztük nekünk, a Szent László Kollégium lakóinak is. Szeptember elején új fiúk érkeznek kollégiumunkba. Reméljük, hamar beilleszkednek a mi kis, de annál összetartóbb társaságunkba, és ezzel a szorgalmi időszak napjai könnyebben telnek el. Más változás is lesz kollégiumunkban, mivel Csordás Gábor atya más feladatokat fog ellátni az egyházmegyében, ebben a tanévben már nem tudja vállalni a kollégiumi hittanóráinkat.

Így elköszönünk Gábor atyától. Az előző évben megoszthattuk vele mindennapi problémáinkat, és érdekes vallási témákról fejthettük ki a véleményünket a keddi esti hittan órákon. Személyében egy fiatalokkal könnyen szót értő és segítőkész embert ismerhettünk meg az egy év alatt. Köszönjük munkáját!

Amriskó Tamás



Élet a párizsi Magyar Katolikus Misszióban



Ha Debrecenből Franciaországba utazunk, érdemes tudnunk, hogy a francia fővárosban van egy hely, ahol katolikus magyarok gyűlnek össze hétről hétre. A párizsi Magyar Katolikus Misszió évtizedek óta összefogja az ott élő katolikus magyarokat. A Misszióban (42, rue Albert Thomas 75010 Paris) minden vasárnap 11 órától szentmise van, amit közös ebéd és kötetlen beszélgetés követ. Az ebéd során magyar ételeket szolgálnak fel, és kedves magyar dallamok csendülnek fel. A Misszió számos programot kínál minden generációnak, a legkisebbektől az idősebbekig: hittanóra, magyar iskola, zeneóvoda, házascsoport, lelkigyakorlatok, karácsonyi vásár, ünnepi megemlékezések, piknik stb. Vasárnapi alkalmaikra és programjaikra várják a debrecenieket is – mondják a misszió tagjai. A Magyar Katolikus Misszió egy igazi kis „magyar sziget” Párizsban, amit, ha arra járunk, élmény felkeresni.

Dr. Molnár László

Indul az iskolai és a plébániai hitoktatás

Indul az iskolai és a plébániai hitoktatás. Minden önkormányzati iskolában van lehetőség hittanórát tartani, minden korosztály számára, de ennek igényét be kell jelenteni az iskolatitkárnak. Fontos, hogy a gyermekek a felekezetiüknek megfelelő hitoktatásra jelentkezzenek, és vasárnaponként rendszeresen járjanak szentmisére. A hittanórák rendje a templomi hirdetőtáblán olvasható. Szeretettel várjuk azokat is, akik még nincsenek megkeresztelve.

Templombúcsú a Szent Anna székes- egyházban, 2010

Immár hagyomány, hogy az ünnep napján, július 26-án (ez most hétfői nap volt), tartottuk templomunk búcsúját. Megelőzően, július 22-24. között sor került a triduumra, amelynek keretében felkészülhetünk a betegek szentségének közösségben történő felvételére. Az első két napon a szentmisét is celebráló Gábor atya tartott mély gondolat tartalmú elmélkedést a szenvedésről. Rámutatott arra, hogy a szenvedés igazi értelmét maga az istenember, Jézus Krisztus „fedte fel” saját kínszenvedése majd feltámadása által. A harmadik napon Orosz Lőrinc plébános atya a betegek kenete szentségéről beszélt. Szólt arról, hogy miért jár kegyelmi adományokkal ez a régebben utolsó kenetnek nevezett szentség, amit a katolikuson kívül más vallások nem ismernek.

A harmadik este szentmise keretében a hívek megerősítették keresztségi fogadalmukat, és megtörtént a betegek kenetének kiszolgáltatása.

Az ünnep napján a szentmise főcelebránsa dr. Kiss Imre szegedi püspöki helynök atya volt. Szentbeszédének fő üzenete az volt, hogy törekedjünk életszentségre. Erre mutat példát számunkra az „első szent család”: Szent Joachim, Szent Anna és Szűz Mária, Isten és egymás iránti szeretetük által. A szentség szeretet. Aki szeret, az szent – mondta az atya Péter apostol szavait is idézve a kisázsiai keresztényeknek szóló levélből: „Mint ahogy szent, aki meghívott benneteket, (Jézus Krisztus), legyetek ti is szentek bármilyen körülmények között” (1Pét 1,16).

BMK

Szent Lőrinc diakónus és vértanú ünnepe Ebesen

„Aki szereti életét, az elveszíti, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örökéletre.” (Jn 12, 25).

Az idei augusztus 10-én is szentmisével ünnepeltük meg Ebesen a templom védőszentjét, aki szerepként hősiessé vált a halált, „felettesét”, II. Sixtus pápát követve így a mártíromságban. Példája arra tanít – vonta le a következtetést Szegedi Kálmán atya ünnepi szentbeszédében –, hogy mindnyájunknak vállalnunk kell személyes feladatainkat. Ehhez szükségünk van a hit erejére. Szent Lőrinc példájából merítsünk hitet – kívánta.

A szent liturgia befejeztével két vers hangzott el helyi fiatalok előadásában, majd az egybegyűlt hívek nevében dr. Okváthné Kertész Anna köszöntötte Orosz Lőrinc plébános atyát, aki a templom építésétől fogva ellátja itt a papi szolgálatot.

Az ünnep egy másik meghatározó pillanata volt Csige Lajosné, Erzsi néni köszöntése, aki az ebesi filia közösségéért végzett hűséges és áldozatos szolgálata elismeréséül Pro Communitate Christiana-díjban részesült.

BMK-

Ősztől újra Napközi!

Mint korábban is írtuk, a Szent László Nap-Közi egy vidám, katolikus egyetemistákból és fiatal felnőttekből álló kis csapat. Csoportunk hetente szokott találkozni, az utóbbi fél évben keddenként. Ilyenkor a közös szentmise után egy-egy általunk érdekesnek és fontosnak tartott téma bemutatása és megbeszélése következik.

Az éves programunkban a heti találkozók mellett egyéb programok is szerepelnek, mint például közös kirándulás, lelkigyakorlat. A közös vacsorák és bulik sem hiányozhatnak, a tavalyi évben többször is volt ilyen. Jelenleg egy sportnap szervezése folyik, melyet idén ősszel, a tanév elején szeretnénk megtartani.

Kis csapatunk szeretettel vár minden katolikus egyetemistát, vagy fiataalt, de azokat a nem katolikus fiatalokat is szívesen látjuk, akik érdeklődnek a katolikus egyház és közösségünk iránt!

Kremper Edit



Szülői szeretet

Egy kis kertben, ha az ember nemcsak tevékenykedik, de nyitott szemmel és halló füllel a körülötte zsiszegő életre is rácsodálkozik, akkor bizony megható pillanatoknak is tanúja lehet. Egy ilyen történetet szeretnék most sorokba rendezni.

Hétvégi vityillónkat – évtizedek során – gazdagon beszötte a borostyán. Ez a szövedék nem csak gyönyörű, de természetes búvó- és költőhelye is számtalan énekes madárnak, hasznos feketerigónak. Néhány héttel ezelőtt kétségbeesett csettegésre, madársikításra lettem figyelmes. Bajt sejtve, a hangok irányába osontam és az egyik borostyán indán cérnavékony lábacsakkal libikókázó – már tollas – feketerigó fiókát pillantottam meg. Mivel a riadt gombszemű a fészek mellett lavírozott, – én a „bölcs ember” – visszaügyeskedtem a biztonságot nyújtó bölcsőbe.

No erre! Honnan, honnan nem, lecsapott rám a madárvihar. Köröttem, fölöttem – halált megvető bátorsággal csujogtak a rigószülők. A fióka közben újra kitántorgott a fészekből és óriási lendülettel a földre vetette magát. Tehetetlenségemben félrehúzódtam és fohászkoztam, hogy egy kóbor macska véletlenül sem vetődjön arra. Amikor a szülők látták, hogy elmúlt a veszedelem, megnyugodva körülvették a „jövő reménységét” és óvatosan egy biztonságot nyújtó bokor alá terelgették.

Később az ornitológiából tudtam meg, hogy a rigók teljesen ésszerűen cselekedtek. A fészekből kikíváncozó, gyengébb fióka érett ugyan, de pár napig még röpképtelen. Ezért szülei a szárnyra kelésig – védett helyen – tovább etetik. Röviden: a végletekig gondoskodnak róla.

Emberek! Akik megölik utódaitokat, tanulhatnátok etikát az oktalannak minősített teremtményektől. Megérnél!

Pappné Pethő Klára



Öreg ember imája

Mindenem fáj, Uram, most kinek panaszkodhatom, ha nem neked, mivel senki sem hallja meg panaszos szavam. Kiáltásom jusson színed elé! Belátom, vétkeztem, én sem vagyok különb másnál, kísér a múltam, és csak a hibák jutnak eszembe. Most, hogy lelassul minden bennem és körülöttem, segíts Uram, hogy el tudjam fogadni önmagam, sorsomat, környezetemet és jövőmet. Bocsásd meg, hogy hiábavalóságokra fecsértem időt és anyagiakat. Legfőképpen a hálátlanságom nyomaszt, ezért most megköszönök mindent, amit adtál, és amit elvettél. Köszönöm az éveket, társakat és családomat, a sikereket és kudarcokat, még a szenvedést is megköszönöm, már erre is rájöttem, hogy milyen értékkel bír.

Adj erőt életem hátralévő napjaiban, hogy minden helyzetben kimondjam: „*Ne az én akaratom teljeseadjék, hanem a tiéd.*” (Lk 22, 42) Adj erőt, hogy életem gyümölcse egy nagy Hála legyen irántad. Adj erőt, hogy a jövőt elfogadjam kezedből, és halálom óráján legyen erőm kimondani: Kész vagyok Uram!

Orosz Lőrinc prépost-plébános

Kishírek

Szeptember 3-án 17 órai kezdettel a KÉSz szervezésében Barna Gábor, szegedi néprajzprofesszor tart előadást a Mária-kultuszról a Szent József Gimnáziumban.

Szeptember 7-én és 8-án ismét buszos kirándulást szervez a plébánia. A program során a résztvevők megismerkedhetnek Munkács nevezetességeivel, és ellátogatnak a Vereckei-hágó honfoglalási emlékművéhez.

Október 4-étől 9-éig az egész országban Katolikus Kulturális Napokat tartanak. Debrecenben is több rendezvény előkészítése folyik. A tervek szerint előadások, könyvbemutatók, tárlatvezetések és hangversenyek lesznek ezeken a napokon. Figyeljük a helyi sajtót és a tempolmi hirdetőablakat!

Október 8-án, Magyarok Nagypaszonyának ünnepén, 19 órai kezdettel folytatjuk a püspökség szervezésében megvalósuló Esti beszélgetéseket, ez alkalommal a nyelvrokonság kérdéseiről. A fórumbeszélgetés vendégei: Keresztes László nyelvészprofesszor, Fodor István régész (a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója), valamint más, neves szakemberek.